Bili?sel De?erlendirme Görü?mesi

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Bili?sel De?erlendirme Görü?mesi*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17899

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Bili?sel De?erlendirme Görü?mesi (CAI), bireylerin günlük ya?am ba?lam?ndaki bili?sel i?levlerindeki bozulma düzeyini ölçmek üzere tasarlanm?? bir ölçektir. Sunulan çal??ma, ölçe?in Türkçe adaptasyonu olan CAI-TR'nin güvenirlik ve geçerlik analizlerini içermektedir. Bu uyarlama, özellikle psikiyatrik popülasyonlarda görülen bili?sel eksikliklerin hem hasta öz bildirimi, hem yak?n çevre raporu hem de klinisyen görü?ü arac?l???yla çok boyutlu olarak de?erlendirilmesini sa?lamay? amaçlamaktad?r.

Ölçek, 7'li Likert tipi bir derecelendirme sistemi kullan?r ve üç farkl? bilgi kayna??ndan veri toplama yetene?i sayesinde ekolojik geçerli?i yüksek bir ölçüm arac? sunar. Yap?lan psikometrik analizler, ölçe?in Türkçe versiyonunun yüksek düzeyde iç tutarl?l??a ve yap?sal geçerli?e sahip oldu?unu göstermi?tir.

Anahtar Kelimeler

Bili?sel De?erlendirme Görü?mesi, CAI-TR, Güvenirlik, Geçerlik, Nörokognitif Test, Uyarlama, Klinik De?erlendirme.

Yazarlar

S. Bosgelmez, M. Yildiz, E. Yazici (Sorumlu Yazar), E. Inan, C. Turgut, U. Karabulut, M. Z. Sungur.

Amaç

Bili?sel De?erlendirme Görü?mesi'nin (CAI) temel amac?, hastalar?n günlük ya?am faaliyetleri üzerindeki bili?sel i?lev bozukluklar?n?n etkisini standardize edilmi? bir formatta de?erlendirmektir. Bu, özellikle ?izofreni gibi kronik seyirli psikiyatrik bozukluklarda bili?sel i?levsellik ile i?levsel sonuçlar aras?ndaki ili?kiyi ölçmek için hayati öneme sahiptir.

Türkçe uyarlama çal??mas?n?n (CAI-TR) spesifik amac? ise, orijinal ölçe?in psikometrik özelliklerini Türk kültürü ve diline adapte ederek korumak ve böylece Türk klinik popülasyonlar?nda güvenilir ve geçerli bir bili?sel de?erlendirme arac? sa?lamakt?r. Bu adaptasyon, ara?t?rmac?lara ve klinisyenlere uluslararas? standartlarda bir ölçüm imkan? sunmaktad?r.

Yap?

CAI, bireyin bili?sel i?levselli?ini do?rudan gözlem veya test sonuçlar? yerine, günlük ya?am pratikleri üzerinden de?erlendiren yap?land?r?lm?? bir görü?me ölçe?idir. Ölçek, dikkat, bellek, planlama ve problem çözme gibi temel nörokognitif alanlar?n günlük hayattaki yans?malar?na odaklan?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçe?in ölçtü?ü yap?, üç farkl? perspektifin birle?tirilmesiyle multidisipliner bir yakla??m sergiler: hastan?n kendi bili?sel yeterlili?ine dair öz de?erlendirmesi, hastan?n yak?n çevresinin (aile veya bak?c?) gözlemine dayal? de?erlendirme ve görü?meyi yapan klinisyenin elde etti?i bilgilere dayal? klinik izlenim. Bu üçlü yap?, bili?sel eksikliklerin kapsaml? ve ekolojik olarak geçerli bir resmini çizmeye yard?mc? olur.

Geçerlik

CAI-TR'nin yap?sal geçerli?i, ölçe?in üç ana bilgi kayna??n?n (hasta, yak?n ve görü?meci) birbirleriyle yüksek düzeyde korelasyon göstermesiyle kan?tlanm??t?r. Bu yüksek korelasyon katsay?lar?, farkl? gözlemcilerin ayn? yap?ya ili?kin tutarl? sonuçlar elde etti?ini i?aret eder.

Ölçe?in kriter geçerli?i de ayr?ca incelenmi?tir. Tüm ölçek maddeleri, ilgili bili?sel alanlar? ölçen standart nörokognitif testler ile anlaml? düzeyde pozitif korelasyon göstermi?tir. Bu bulgu, CAI-TR'nin laboratuvar ortam?nda ölçülen bili?sel performans?, gerçek ya?am ba?lam?nda do?ru bir ?ekilde yans?tt???n? desteklemektedir.

Güvenirlik

Türkçe adaptasyon çal??mas?nda güvenirlik analizleri, ölçe?in mükemmel bir iç tutarl?l??a sahip oldu?unu ortaya koymu?tur. Ölçe?in tamam? için hesaplanan Cronbach Alfa güvenirlik katsay?s? 0.97 gibi oldukça yüksek bir de?ere sahiptir.

Alt de?erlendirme bölümleri için hesaplanan güvenirlik katsay?lar? da yüksek düzeydedir ve ?unlard?r:

Hasta De?erlendirmesi ?çin Güvenirlik Katsay?s?: **0.91**
Yak?nlar?n?n De?erlendirmesi ?çin Güvenirlik Katsay?s?: **0.93**
Görü?mecinin De?erlendirmesi ?çin Güvenirlik Katsay?s?: **0.95**

Bu sonuçlar, CAI-TR'nin hem genel olarak hem de spesifik de?erlendirme kaynaklar? baz?nda son derece tutarl? ve güvenilir bir ölçüm arac? oldu?unu göstermektedir.

Faktör Analizi

CAI-TR uyarlama çal??mas?n?n özeti, spesifik faktör yükleri veya döndürme yöntemleri hakk?nda detayl? bilgi içermemekle birlikte, geçerlik bölümündeki yüksek korelasyon bulgular?, ölçe?in ölçtü?ü yap?n?n bütüncül oldu?unu dü?ündürmektedir. Orijinal Bili?sel De?erlendirme Görü?mesi (CAI) (Link 4), genellikle tek bir genel bili?sel i?levsellik faktörünü veya birkaç alt bili?sel alan? temsil eden faktörleri desteklemektedir. Türkçe versiyonun yüksek iç tutarl?l??? (0.97), maddelerin büyük ölçüde tek bir temel yap?y? temsil etti?ine dair güçlü bir i?aret sunmaktad?r.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Araç

Test Type: Uyarlama (Adaptasyon)

Format: Yap?land?r?lm?? Görü?me Ölçe?i, 7'li Likert Derecelendirme Sistemi

Language Available: Türkçe (CAI-TR) ve Orijinal ?ngilizce

Population Group: Klinik Popülasyon (Özellikle ?izofreni ve di?er psikotik bozukluklar? olan yeti?kin hastalar)

Age Group: Yeti?kinler

Population Details: Türkiye'deki yeti?kin klinik örneklem üzerinde geçerlik ve güvenirlik çal??mas? yap?lm??t?r.

Test Methodology: Görü?me temelli raporlama. De?erlendirme; hastan?n kendisi, hastan?n yak?n çevresi ve görü?meyi yapan klinisyen olmak üzere üç farkl? kaynaktan al?n?r.

Anahtar Kelimeler

CAI (Link 5), Uyarlama, Klinik Psikofarmakoloji, 7'li Likert, Psikometri, Bili?sel ??levsellik.

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in Türkçe uyarlama çal??mas? 2015 y?l?nda yay?nlanm??t?r. Ölçe?in kullan?m? için gerekli izinlerin al?nmas? ve olas? ticari kullan?m ücretleri hakk?nda bilgi edinilmesi amac?yla sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi önerilmektedir.

Sorumlu Yazar: Esra Yaz?c?

?leti?im E-posta Adresi: dresrayazici@yahoo.com

Kaynaklar

Bosgelmez, S., Yildiz, M., Yazici, E., Inan, E., Turgut, C., Karabulut, U., ... & Sungur, M. Z. (2015). Reliability and validity of the turkish version of Cognitive Assessment Interview (CAI-TR). *Klinik Psikofarmakoloji Bülteni-Bulletin of Clinical Psychopharmacology, 25*(4), 365-380. DOI: 10.5455/bcp.20150502064017

Orijinal makalenin PDF dosyas? buradan indirilebilir: cognitive-assessment-interview-cai-tr-toad.pdf

ARABPSYCHOLOGY.COM

Bili?sel De?erlendirme Görü?mesi Maddeleri

ÖNEML?: Ölçek maddeleri, kaynak içerikte aç?kça belirtilmemi?tir. Maddelerin tamam?na ula?mak için yukar?da belirtilen referans makaleye ba?vurulmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM